

Evoluția principalilor indicatori macroeconomici din economia românească în perioada 2020-2024

1. Evoluții macroeconomice în anul 2020

Conform datelor publicate de Eurostat, în primele 9 luni din anul 2020 economia românească a consemnat o reducere a volumului activității cu 5% pe seria brută și cu 4,5% pe seria ajustată sezonier, comparativ cu perioada similară din 2019. Datele statistice plasează România în grupul țărilor europene cu cele mai mici scăderi în perioada ianuarie-septembrie 2020, fiind depășită de câteva state relevante precum Irlanda (singura pe creștere), Polonia, Suedia, Bulgaria, Olanda, ceea ce demonstrează faptul că politicile guvernamentale au avut un efect favorabil de atenuare a șocului crizei COVID.

România a fost afectată de doi factori negativi, unul fiind criza Covid, iar celălalt determinat de condițiile climatice nefavorabile care au condus la reducerea valorii adăugate brute din agricultură cu 29% în trimestrul III comparativ cu aceeași perioadă din anul anterior și cu 23,2% în primele 9 luni ale anului 2020. Chiar și așa, scăderea de 5% este la jumătate față de scăderea economică a unor economii dezvoltate precum Spania (-11,6%), Marea Britanie (-11,2%), Italia (-9,8%) și Franța (-9,6%).

Un semnal pozitiv important este dat de faptul că investițiile brute din economie (formarea brută de capital fix - FBCF) au înregistrat o creștere de 4,4% în primele 9 luni, având cea mai importantă contribuție pozitivă la dinamica produsului intern brut, respectiv 1,1 puncte procentuale. Investițiile au fost stimulate de cheltuielile guvernamentale de capital, iar o parte dintre acestea se regăsesc în activitatea de construcții care a avut de asemenea o creștere consistentă în această perioadă, respectiv 12,7% ca valoare adăugată brută. Construcțiile au fost urmate de sectorul informațiilor și comunicațiilor, în expansiune cu 10,6%.

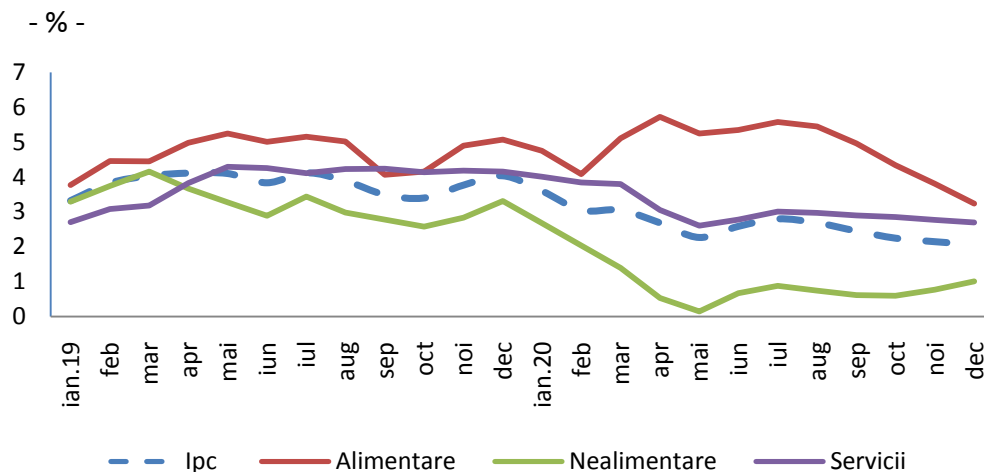
La polul opus, determinate de situația vârfului crizei economice din trimestrul al II-lea, s-au poziționat activitățile cu scăderi în perioada ianuarie-septembrie 2020 (valoarea adăugată brută), precum cele culturale și recreative (-25,4%), industria (-11,2%), grupa comerțului, transporturilor, hotelurilor și restaurantelor (-4,7%). Remarcăm și o reducere a volumului exporturilor de bunuri și servicii (-12,1%) în corelație cu evoluția din industrie, ca urmare a blocajului cererii pe piețele externe, precum și o reducere mai atenuată a volumului importurilor de bunuri și servicii (-7,5%), parțial susținute de cererea internă în investiții.

În ceea ce privește consumul privat, acesta a înregistrat pe primele 9 luni o reducere de 4,8% (cu o contribuție de -3,1 pp), influența nefavorabilă provenind din zona serviciilor pentru populație (-20,2%). Totuși, este de evidențiat faptul că revenirea comerțului cu amănuntul, începând cu a doua jumătate a anului 2020, s-a regăsit, în mod direct, în componenta cumpărări de mărfuri care a înregistrat în primele 9 luni o dinamică reală de 1,1%. Totodată, măsurile impuse de criza sanitară au determinat suplimentarea cheltuielilor pentru sănătate și a celor sociale efectuate în vederea limitării răspândirii virusului COVID 19, ceea ce a condus la o creștere cu 11,7% a consumului colectiv efectiv al administrației publice în primele 9 luni din 2020 (cu o contribuție pozitivă de 1,1 pp).

Inflația anuală a continuat pe tot parcursul anului traiectoria descendentă manifestată încă din prima parte a anului, ajungând în luna decembrie la un minim de 2,06%. Reducerea ratei inflației a avut loc în condițiile unei contracții a cererii interne, a căror efecte au fost atenuate parțial de o depreciere a monedei naționale față de euro în medie de 1,9%.

Încetinirea ratei anuale a inflației din ultimele luni a fost determinată de scăderea prețurilor legumelor și fructelor pe fondul unei oferte în creștere, dar și a unui efect de bază înregistrat pentru unele produse alimentare. Evoluția a fost atenuată parțial de majorările consemnate în luna decembrie la combustibil și țigări.

Figura 1. Evoluția ratei anuale a inflației

Sursa: CNSP; prelucrări pe baza datelor INS

În medie, inflația a înregistrat în anul 2020 un nivel moderat, de 2,63%, creșteri peste medie remarcându-se la prețurile alimentare (4,80%) și la tarifele pentru servicii (3,10%), în timp ce prețurile mărfurilor nealimentare s-au majorat doar cu 1,01%.

Schimburile comerciale internaționale au înregistrat o restrângere puternică în condițiile pandemiei de corona virus care a afectat economia mondială, în ansamblul său. Potrivit celor mai recente date publicate de INS, în primele 11 luni ale anului 2020, exporturile României au înregistrat o scădere cu 11,0% față de aceeași perioadă a anului precedent și au însumat valoarea de 57,1mld. euro.

La nivel sectorial, exportul de mașini și echipamente de transport a fost mai mic cu 8,8% decât în primele 11 luni ale anului 2019, iar valoarea de 27,6 mld. euro a constituit aproape jumătate din totalul bunurilor livrate pe piețele externe (48,4%). Produsele industriei manufacturiere au susținut în proporție de 30,4% nivelul exporturilor, deși au înregistrat scăderi importante, față de perioada similară a anului 2019.

Importurile de bunuri au înregistrat în primele 11 luni ale anului 2020 o valoare de 73,5 mld. euro, cu 7,7% mai puțin în comparație cu perioada corespunzătoare a anului 2019. Această evoluție a achizițiilor internaționale arată faptul că relaxarea măsurilor de izolare a determinat o revenire moderată a cererii de bunuri, dinamica importurilor începând să recupereze din pierderea înregistrată în prima jumătate a anului 2020.

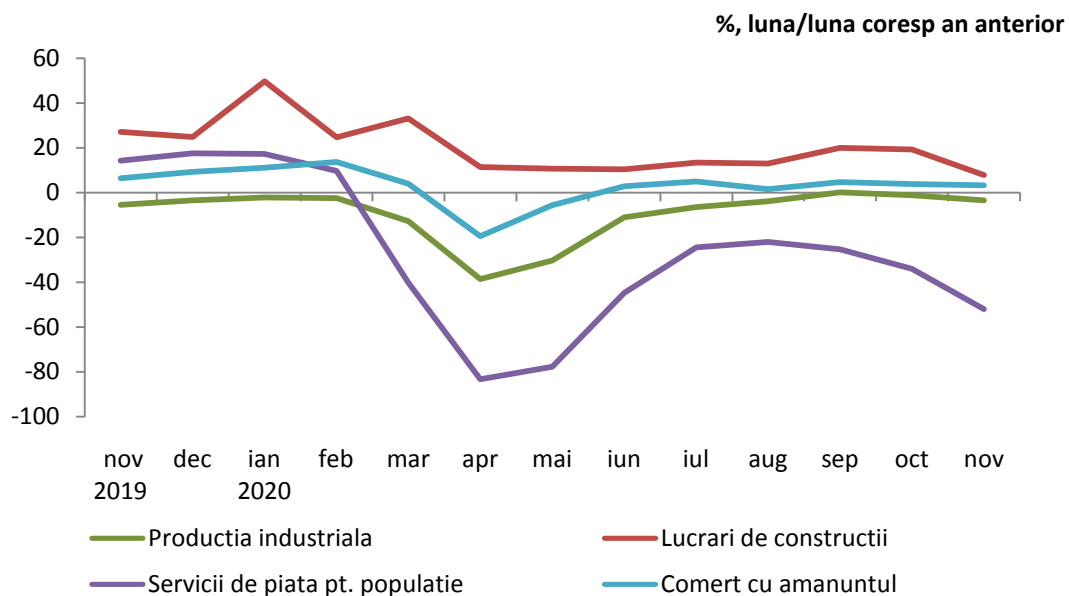
Balanța comercială a României s-a închis, în primele 11 luni ale anului 2020, cu un deficit FOB-CIF în valoare de 16,4 mld. euro, generat în proporție de 72,3% de către zona intra a schimburilor comerciale. Sectorul de mașini și echipamente pentru transport a acoperit 2,6% din deficitul consemnat pe total, cu un excedent de 426,1 mil. euro. Soldul negativ al schimburilor comerciale internaționale înregistrat pe zona de petrochimie (produse farmaceutice, îngrășăminte, materiale plastice etc.) a fost de 8,0 mld. euro și a reprezentat aproape jumătate din pierderea înregistrată pe total (48,8%).

Deficitul contului curent al balanței de plăți a înregistrat după primele 11 luni o valoare de 9763 mil. Euro, cu 108 mil.euro mai mult decât în aceeași perioadă din anul anterior. Majorarea deficitului de cont curent s-a datorat deteriorării soldului comercial, declinul importurilor de bunuri fiind mai redus decât cel al exporturilor de bunuri. Aceste evoluții au condus la o majorare a deficitului pentru categoria de bunuri cu 1,1 mld. euro, ceea ce înseamnă o creștere cu 7%. Evoluțiile balanței comerciale au fost atenuate în mare parte de un excedent în creștere la categoria serviciilor.

Odată cu revenirea cererii externe începând cu trimestrul III, s-a înregistrat o recuperare importantă și la nivelul producției industriale. În medie, volumul producției industriale s-a redus în primele 11 luni cu 10,2% în termeni anuali, cele mai vulnerabile ramuri, în contextul pandemiei, continuând să rămână fabricarea articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte, dar și industria bunurilor de capital (fabricarea autovehiculelor, mașini și utilaje). Totodată, trebuie remarcată evoluția industriei chimice și cea a produselor farmaceutice care, în contextul crizei sanitare, și-au menținut trendul ascendent.

Performanța sectorului de construcții este remarcabilă, observându-se un avans al volumului lucrărilor de construcții de 6,7% în primele 11 luni. Pe obiecte de construcții s-au înregistrat evoluții pozitive la toate componentele în această perioadă, cea mai ridicată regăsindu-se în cazul clădirilor rezidențiale (+18,8%), urmate îndeaproape de construcțiile inginerești (+18,4%), domeniu susținut în mare parte de investițiile publice, în timp ce pe elemente de structură creșterile au fost de 50,0% în cazul reparațiilor capitale și 29,9% în cazul lucrărilor de întreținere și reparații curente.

Figura 2. Dinamici lunare ale principalilor indicatori sectoriali

Sursa: CNSP; prelucrări pe baza datelor INS

Cifra de afaceri din serviciile pentru întreprinderi a avansat în medie în primele 11 luni în termeni nominali cu 3,4%, ultimele trei luni fiind caracterizate de o recuperare a contractiei manifestată în perioada stării de urgență maximul fiind înregistrat în luna noiembrie, cu o dinamică anuală de 7,6%. Sectorul serviciilor informatice și în tehnologia informațiilor, servicii cu

valoare adăugată ridicată, a contribuit semnificativ la atenuarea declinului economic, înregistrând o creștere de 23,3% în primele 11 luni. Pe lângă acestea, și alte servicii suport pentru activitatea întreprinderilor au reușit să continue trendul ascendent în aceste condiții dificile impuse de pandemie și de reducere a activității economice, cum ar fi: activitățile profesionale și științifice, de poștă și curierat și activitățile de curățenie. Sectorul transporturi rămâne însă în continuare afectat, în special pe componenta transporturilor aeriene, activitatea acestora din urmă reducându-se cu peste 70% în primele 11 luni.

Cele mai afectate activități economice de la apariția pandemiei continuă să rămână hotelurile și restaurantele, alături de alte serviciile pentru populație. În primele 11 luni, volumul cifrei de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației s-au redus cu 35,6%, în special ca urmare de scăderii activității agențiilor de turism cu 42,8%, în timp ce hotelurile și restaurantele și-au diminuat activitatea cu 32%. Ultimele două luni au fost marcate de reluarea contracțiilor volumului de activitate din aceste domenii, cauzate de intensificarea măsurilor de distanțare fizică impuse odată cu apariția celui de al doilea val al pandemiei. Impactul negativ a fost vizibil în special pentru sectorul jocurilor de noroc și cel al agențiilor de turism, scăderile ca dinamică anuală fiind în luna noiembrie de 77,3% și respectiv 62,5%.

Comerțul cu amănuntul este activitatea economică pentru care revenirea a fost cea mai evidentă. Cele mai recente date disponibile au arătat reintrarea în teritoriu pozitiv a dinamicilor anuale începând cu luna iunie, dar și menținerea lor în această zonă. Vânzările de produse alimentare prin magazine au înregistrat o creștere de 5,3% în primele 11 luni, fiind depășite de vânzările de produse nealimentare (+5,8%) care au recuperat substanțial în ultima perioadă, înregistrând dinamici de două cifre. Vânzările de carburanți au continuat însă să se situeze sub volumul vânzărilor din anul anterior, evoluție determinată de continuarea măsurilor de limitare a mobilității populației, cifra de afaceri înregistrând o diminuare cu 8,7%.

Măsurile adoptate de Guvern în vederea sprijinirii firmelor și angajaților afectați au avut un efect de atenuare a impactului negativ al crizei Covid, atât asupra numărului de salariați, cât și asupra câștigului mediu brut pe economie. Astfel, numărul mediu de salariați a ajuns în primele 11 luni la 4931 mii persoane, având o scădere de 1,0%, comparativ cu nivelul perioadei similare a anului precedent. Trebuie menționat faptul că atenuarea șocului pe numărul mediu de salariați se datorează măsurilor guvernamentale privind șomajul tehnic. Corespunzător, după o creștere a ratei șomajului BIM în prima parte a anului, conform datelor lunare, aceasta s-a stabilizat pe timpul verii, ajungând în primele 11 luni la 4,9% (443,7 mii persoane).

2. Perspective macroeconomice 2020 - 2024

Contextul internațional indică persistența riscurilor la perspectiva de redresare, deși au fost dezvoltate o serie de vaccinuri cu o eficacitate ridicată în testare. Perspectiva pe termen scurt este incertă în special în contextul apariției de noi focare și de posibilitatea escaladării unor tensiuni geopolitice. O serie de state din zona Euro au fost forțate să impună noi perioade de carantină, ceea ce poate afecta cererea externă, consumul privat și investițiile. Dacă turismul va fi în continuare afectat, perspectivele de creștere pot avea de suferit, în special în statele care se bazează pe această ramură. Întârzierile în cazul producției, achiziționării și distribuției vaccinului, o posibilă eficacitate sub așteptări a acestuia sau continuarea restricțiilor legate de pandemie pot întârzia revenirea economiilor.

Chiar dacă pandemia este ținută sub control, daunele provocate în 2020 pot fi mai pronunțate decât s-ar fi așteptat. Consumatorii și mediul de afaceri pot avea un comportament mai restrictiv, cu influență asupra cheltuielilor și investițiilor. Accesul la creditare, în contextul unui nivel scăzut al ratelor dobânzii poate ajuta societățile cu probleme să supraviețuiască, iar pe cele mai dinamice să își sporească productivitatea. Totuși, gradele ridicate de îndatorare pun presiune suplimentară pe activitatea economică și pot crea turbulențe pe piețele financiare.

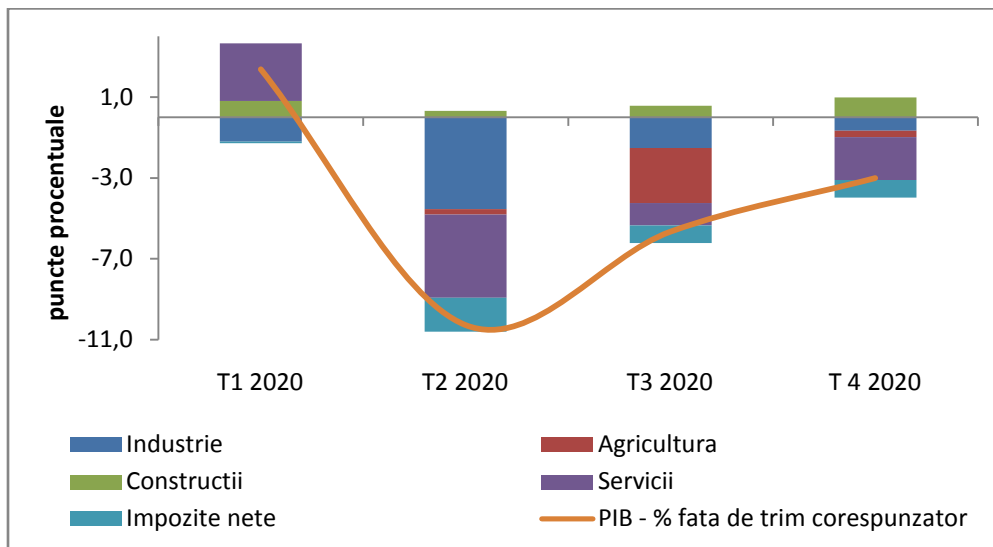
Pe de altă parte, sunt premise și pentru o creștere economică peste așteptări susținute de un management eficient al pandemiei și de eficientizarea procesului de vaccinare, de accelerarea adoptării și globalizării serviciilor digitale sau a altor practici și tehnologii introduse în perioada pandemiei.

Procesul de elaborare a prognozelor continuă să fie marcat de incertitudini severe privind evoluția indicatorilor macroeconomici. Față de prognoza anterioară, evoluțiile din ultimele luni au impus revizuri de sens contrar, conducând în final la o ajustare negativă a prognozei produsului intern brut.

Apariția celui de al doilea val al pandemiei și continuarea măsurilor de distanțare fizică în trimestrul IV au avut în plan economic, pentru **anul 2020**, un impact negativ mai amplu decât cel estimat inițial asupra unor sectoare, cum ar fi serviciile prestate populației sau vânzările de autoturisme, ceea ce a impus o diminuare mai amăi pronunțată, cu 0,3 puncte procentuale a valorii adăugate brute pentru servicii. La acestea se adaugă și scăderile mai ample de producție comunicate de INS pentru sectorul agricol, actuala prognoză a valorii adăugate brute fiind în acest caz inferioară cu 0,7 puncte procentuale. În același timp, au fost reevaluate pozitiv pentru anul 2020 rezultatele din domeniul construcțiilor, cu un plus de 1,1 puncte procentuale.

Evoluțiile sectoriale prezentate anterior, precum și contracția mai amplă din sectorul agricol, la care se adaugă și revenirea mai lentă la nivel internațional, au contribuit la revizuirea negativă a produsului intern brut, care este estimat a atinge o valoare de 1040,8 mld. lei în anul 2020 și o dinamică anuală de -4,4%.

Figura 3. Evoluția PIB și contribuția ramurilor la creșterea economică pe trimestre 2020

Sursa: INS și CNSP

Riscurile identificate care pot influența estimarea creșterii economice din anul curent, în special în primul semestru, sunt severe și interconectate, dublate de un grad ridicat de incertitudine cu privire la apariția de noi focare în contextul pandemic, implementarea vaccinului, viteza redresării principalilor parteneri comerciali, schimbările de comportament ale consumatorilor etc. Riscurile asupra dinamicii economice sunt preponderent de natură externă, economia României fiind strâns dependentă de situația schimburilor comerciale cu Zona Euro la nivelul unor activități din industrie cu valoare adăugată ridicată.

Pentru **anul 2021**, obiectivul la nivel macroeconomic este acela de a recupera în mare parte scăderea economică din anul 2020, creându-se premisele unei creșterii economice sustenabile. Prognoza pentru 2021 prevede un avans al produsului intern brut de 4,3%.

Revenirea în zona pozitivă este deplasată spre trimestrul II 2021, urmând ca și în primul trimestru al anului 2021 să avem o ușoară contracție economică față de primul trimestru 2020.

Astfel, pentru 2021 se preconizează că toate activitățile vor contribui pozitiv la avansul economiei. Construcțiile își vor continua evoluțiile favorabile din ultimii ani, dar într-un ritm mai redus, determinat de efectul de bază. În ceea ce privește industria, puternic afectată de criza sanitară, se așteaptă pentru anul curent, o revenire parțială, atingerea nivelului din 2019 fiind estimată în mod conservator pentru anul 2022. Prudentă este și estimarea evoluției sectorului agricol pentru care s-a prognozat o creștere de producție de numai 14,7%, în condițiile în care aceasta ar urma după doi ani cu reduceri succesive de producție (-22,3% în 2020 și -2,2% în 2019). În condiții climatice normale, aceste estimări pot fi depășite.

Tabelul 1. Produsul intern brut

- modificări procentuale față de perioada corespunzătoare -

	2020		2021
	9 luni	An	An
PIB	-5,0	-4,4	4,3
Industria (VAB)	-11,2	-8,7	5,7
Agricultura (VAB)	-23,2	-21,9	14,8
Constructii (VAB)	12,7	10,6	5,9
Servicii total (VAB)	-1,8	-2,3	3,0
Consum privat	-4,8	-4,0	3,7
Consum guvernamental	4,2	3,9	3,0
Formare brută de capital fix	4,4	3,8	6,5
Export de bunuri și servicii	12,1	-10,6	8,1
Import de bunuri și servicii	-7,5	-5,9	10,6

Sursa: INS & CNSP

Pe latura cererii, atât consumul privat, cât și formarea brută de capital fix vor constitui motorul creșterii economice în anul 2021, având contribuții de 2,4 și respectiv 2,9 puncte procentuale. Consumul privat se estimează că va înregistra o dinamică moderată, ca urmare a creșterii mai reduse în termeni reali a veniturilor salariale.

Pentru **perioada 2022 - 2024**, ritmul mediu anual de creștere economică estimat este la 4,9% cu un vârf în anul 2023 de 5%, an în care este de așteptat a se realiza o absorbție mai consistentă a fondurilor europene. Pe partea cererii, formarea brută de capital fix va reprezenta unul din factorii principali ai creșterii economice, cu un ritm anual de 9%, scenariul luând în calcul impactul fondurilor europene alocate atât prin programul PNRR, cât și cele din cadrul financiar multianual. Exportul net va continua să aibă o contribuție negativă, dar efectul de frânare asupra

creșterii economice se va diminua treptat. Pe partea ofertei, sectorul cel mai dinamic va fi cel al construcțiilor pentru care se prevede un ritm mediu anual al valorii adăugate brute de 8,8%, în concordanță cu creșterea estimată pentru investiții. De asemenea, pentru sectorul terțiar se estimează un avans mediu anual de 4,6% accentul fiind pus pe dezvoltarea serviciilor moderne (IT, servicii pentru întreprindere, etc.). Pentru sectorul industrial, ritmul mediu anual de creștere este estimat la 4,5%, cu dezvoltarea cu precădere a ramurilor cu aport sporit de valoare adăugată brută.

Scenariul actual se bazează pe o absorbție prudentă a fondurilor UE pe cele două axe, cadrul financiar aferent perioadei de programare 2014-2020 și Fondul de Redresare și Reziliență, în concordanță cu tendința anilor precedenți. O modificare a gradului de absorbție poate induce modificări în ambele sensuri în ceea ce privește formarea brută de capital fix și, adiacent, asupra pieței muncii.

Modelul economic pe care se bazează estimările actuale face tranziția de la o evoluție economică axată pe stimularea cererii de consum, la o creștere determinată de majorarea investițiilor și a ofertei agregate, ceea ce presupune accelerarea în dinamică a formării brute de capital fix și un ritm al consumului inferior creșterii economice.